

N:o 7.

Ank. till Riksd. kansli den 16 april 1888, kl. 11 f. m.

*Konstitutionsutskottets utlåtande, i anledning af väckta motioner om
ändring af § 23 riksdagsordningen.*

Hvarje ledamot af Andra Kammaren åtnjuter, enligt § 23 riksdagsordningen, af statsmedel, jemte ersättning för resekostnad till och från riksdagen, arfvode af ett tusen tvåhundra kronor för hel lagtima riksdag, den må räcka längre eller kortare tid. Men i tre fall utgår arfvodet efter en annan beräkningsgrund, nemligen då Konungen upplöser Riksdag, innan den varit tillsamman fyra månader, eller då ledamot af kammaren eljest afgår från sin befattning under riksdagen, innan så lång tid af dess sammanträde förflutit, eller ock under urtima riksdag. I nyssnämnda tre fall undfår kammarens ledamot i dagtraktamente tio kronor, hvilket dock ej må öfverstiga sammanlagdt ett tusen två hundra kronor. Dessutom är i samma paragraf stadgadt det äfventyr för ledamot af kammaren, som icke i rätt tid inställer sig vid riksdagen, att han skall, för hvarje dag han uteblir, vara förlustig tio kronor af arfvodet. Den omständigheten, att riksdagsman för sitt uteblifvande kan uppvisa laga förfall, medför icke befrielse från denna påföljd, hvadan arfvodet äfven för sådan händelse minskas med tio kronor för dag.

Till ändring i dessa bestämmelser hafva vid innevarande riksdag blifvit väckta tvenne till konstitutionsutskottet öfverlemnade motioner, n:o 5, i Första Kammaren af herr *O. Forssell* och, n:o 146, i Andra Kammaren af herr *P. Svensson* i Brämhult.

Herr *Forssell*, hvars motion innefattar förslag till ändrad lydelse af §§ 1—26 riksdagsordningen, föreslår, att § 23 nämnda lag, hvilken mot-

svaras af §§ 21 och 22 i hans förslag, af hvilka emellertid § 22 oförändradt återgifver innehållet af sista mom. af § 23 riksdagsordningen, måtte i sitt första mom. erhålla följande lydelse:

»Ledamot af Andra Kammaren, som icke är bosatt i stad, der Riksdag hålles, åtnjuter af statsmedel ersättning för resekostnad till och från Riksdagen samt arfvode af ett tusen tvåhundra kronor för hvarje lagtima Riksdag; dock att, när antingen Konungen upplöser Riksdag, innan den varit fyra månader tillsammans, eller ledamot eljest afgår från sin befattning under Riksdagen, innan så lång tid af dess sammanträde förflutit, så ock under urtima Riksdag, kammarens ledamot undfår jemte resekostnadsersättning i dagtraktamente tio kronor, hvilket dock ej må öfverstiga sammanlagdt ett tusen två hundra kronor.»

Herr *Svensson*, som åt konstitutionsutskottet öfverlemnade att göra de rättelser i hans redaktionsförslag, som kunde finnas nödvändiga, för att motionens syftemål måtte vinnas, föreslår, att ifrågavarande § 23 riksdagsordningen måtte ändras till denna lydelse:

»Hvarje ledamot af Andra Kammaren åtnjuter af statsmedel en ersättning för resekostnader till och från Riksdagen samt i dagtraktamente 10 kronor, räknadt från och med den dag han intager plats i kammaren till och med den dag Riksdagen avslutas eller ledamot af annan anledning eljest afgår från sin befattning under Riksdagen. Den ledamot af kammaren, som icke i rätt tid vid Riksdagen sig inställer, och icke uppgifver hinder, som af kammaren godkännes, skall för hvarje dag han uteblifver vara förlustig sitt dagtraktamente.»

Hvad först herr *Forssells* motion beträffar, så uppgifver motionären såsom anledning till den af honom föreslagna ändringen, att nu gällande föreskrifter om riksdagsmannaarfvode uppenbarligen skulle afse endast att ersätta ledamot af Andra Kammaren dels för hans kostnader under vistelsen i hufvudstaden, dels ock för den förlust, han lede i följd af sin frånvaro från hemmet; men då dylik ersättning till ledamot, som är bosatt i stad, der Riksdag hålles, icke vore af behovet påkallad, så borde icke heller sådant ombud få uppbära något arfvode såsom riksdagsman.

Med afseende på denna motivering vill utskottet till en början fästa uppmärksamheten derpå, att, om ordet »bosatt» i motionärens förslag, likasom i riksdagsordningen, skall anses beteckna en persons mantalsskrifningsort, det kan inträffa, att någon, som hela året eller största delen deraf har sitt hemvist i stad, der Riksdag hålles, utan att likväl derstädes vara mantalsskrifven, får, för den händelse han blir vald till ledamot af Andra Kammaren, åtnjuta fullt arfvode såsom de riksdagsmän, hvilka måst lemna sina hem för att öfvervara riksmötet. Ett dylikt förhållande skulle emellertid komma i strid

med motionens syftemål, som är att fränkänna de riksdagsmän arfvode, hvilka icke behöfde träffas af några särskilda kostnader för vistelsen i den stad, der Riksdagen hålles. Men bortsedt från dylika oegentligheter, hvilka enligt sakens natur kunna blifva endast undantagsfall, anser utskottet sig likväl böra afstyrka bifall till förevarande ändringsförslag. Visserligen kan utskottet icke bestrida rigtigheten deraf, att ledamot af Andra Kammaren, som har sitt hemvist i stad, der Riksdag hålles, i sin egenskap af riksdagsman, icke behöfver göra några särskilda utgifter för bostad och uppehälle i samma stad. Men riksdagsmannaskapet kan äfven för en sådan representant medföra olägenheter och uppoffringar af många slag, i följd deraf att hans representantkall nödgar honom, möjligen att alldeles lemna å sido, men i de flesta fall att med minskad uppmärksamhet följa den sysselsättning, som eljest upptager hans tid. Till följd af de stora svårigheter, som möta för att kunna afgöra hvilken ersättning bör gifvas för uppoffringar, som den ene riksdagsmannen i jemförelse med den andre får vidkännas, är hos oss, likasom i allmänhet i de länder, der riksdagsmannaarfvode gifves, detsamma bestämdt lika för alla, och för närvarande torde ej finnas skäl att frångå en sådan grundsats.

Vidkommande derefter herr Svenssons motion, så finner utskottet, i likhet med motionären, det vara en brist i grundlagen, att den icke innehåller några uttryckliga stadganden om riksdagsmannaarfvode för ledamot af Andra Kammaren vid Riksdag, som sammanträder efter Riksdags upplösning af Konungen i samband med förordnande om nya val. En sådan Riksdag kan i allmänhet icke antages komma att räcka så länge, som den lagtima Riksdag, hvilken, utan särskild kallelse, sammanträder den 15 januari hvarje år, och hvars arbeten beräknats i regeln icke hinna få sin afslutning förr än efter fyra månader, hvilken tid också blifvit lagd till grund vid fastställandet af riksdagsmannaarfvodet. Det synes utskottet därför vara önskvärdt, att ett tillägg göres till § 23 riksdagsordningen, af det innehåll, att ledamot af Andra Kammaren under riksdagssammanträde, som följer efter Riksdags upplösning på grund af Konungens förordnande om nya val, i likhet med den ledamot, som bevistat samma Riksdags första sammanträde, undfår i dagtraktementen tio kronor, dock att detta arfvode för senare sammanträdet icke må öfverstiga ett tusen tvåhundra kronor. Genom ett dylikt stadgande skulle förebyggas, att, såsom fallet var vid 1887 års till den 2 maj inkallade lagtima Riksdag, ledamöterna af Andra Kammaren för det senare sammanträdet, hvilket afslutades den 9 juli, fingo sig tillerkänt ett arfvode af ett tusen tvåhundra kronor.

Att deremot, såsom motionären föreslår, för alla fall bestämma arfvodet till tio kronor, för hvar dag Riksdagen är samlad, vore, enligt utskottets förmenande, ingen nyttig grundlagsändring, helst den antagligen skulle hafva till

följd, att arfvodet för riksdagen i allmänhet komme att utgå med högre belopp än ett tusen två hundra kronor, hvilket bestyrkes deraf, att sedan år 1867 de flesta riksdagar räckt längre än fyra månader. Hvad vidare det fall angår, att ledamot under riksdagen inträder i afgående ledamots ställe, så finnes visserligen ingen bestämd föreskrift angående arfvodet till den förstnämnde, men, då någon olägenhet icke lärer hafva mött vid tillämpningen å dylikt fall af de i § 23 riksdagsordningen angifna grunder, finner utskottet någon ändring i nämnda lag härutinnan icke vara erforderlig. Slutligen kan utskottet icke finna någon anledning dertill, att riksdagsman, som, visserligen utan eget förvållande, är förhindrad att inställa sig vid riksdagens början, likväl skall vara berättigad att oafkortadt uppbära det stadgade arfvodet af ett tusen två hundra kronor. Då sådan riksdagsman ännu icke gjort några uppföringar i och för sitt uppdrag, kan det icke heller vara skäligt, att han uppbär arfvode.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt, får utskottet hemställa,

- 1:o) att herr Forssells motion i förevarande del icke måtte af Riksdagen bifallas;
- 2:o) att herr Svenssons motion icke måtte i oförändrad form af Riksdagen bifallas;

hvaremot utskottet föreslår,

att Riksdagen måtte till hvilande i vidare grundlagsenlig ordning antaga följande förslag till förändrad lydelse af

Riksdagsordningen.

§ 23.

(Nuvarande lydelse:)

Hvarje ledamot af Andra Kammaren åtnjuter af statsmedel ersättning för resekostnad till och från riksdagen samt arfvode af ett tusen två hundra riksdaler för hvarje lagtima riksdag; dock att, när antingen Konungen upplöser riksdag innan den varit fyra månader tillsammans, eller ledamot af kammaren eljest afgår från sin be-

(Föreslagen lydelse:)

Hvarje ledamot af Andra Kammaren åtnjuter af statsmedel ersättning för resekostnad till och från riksdagen samt arfvode af ett tusen två hundra riksdaler för hvarje lagtima riksdag; dock att, när antingen Konungen upplöser riksdag, innan den varit fyra månader tillsammans, eller ledamot af kammaren eljest afgår

(Nuvarande lydelse:)

befattning under riksdagen, innan så lång tid af dess sammanträde förflutit, så ock under urtima riksdag, kammarens ledamot undfår, jemte resekostnadsersättning, i dagtraktamente tio riksdaler, hvilket dock ej må öfverstiga sammanlagdt ett tusen två hundra riksdaler.

Den ledamot af kammaren, som icke i rätt tid vid riksdagen sig inställer, skall för hvarje dag han utelämnas vara förlustig tio riksdaler af arfvodet.

(Föreslagen lydelse:)

från sin befattning under riksdagen, innan så lång tid af dess sammanträde förflutit, så ock under urtima riksdag, samt under riksdagssammanträde, som följer efter riksdags upplösning på grund af Konungens förordnande om nya val, kammarens ledamot undfår, jemte resekostnadsersättning, i dagtraktamente tio riksdaler, hvilket dock ej må öfverstiga sammanlagdt ett tusen två hundra riksdaler.

Den ledamot af kammaren, som icke i rätt tid vid riksdagen sig inställer, skall för hvarje dag han utelämnas vara förlustig tio riksdaler af arfvodet.

Stockholm den 13 april 1888.

På utskottets vägnar:

O. BERGIUS.